

Brusel 31. května 2024
(OR. en)

10402/24

CLIMA 215
ENV 561
ENER 257
TRANS 251
AGRI 443
ECOFIN 609
COMPET 597
IND 285
MI 546

POZNÁMKA

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Výbor stálých zástupců / Rada
Předmět:	Sdělení Komise o klimatickém cíli pro Evropu na rok 2040 – politická rozprava

1. Jako vodítko pro politickou rozpravu na výše uvedené téma na zasedání Rady pro životní prostředí dne 17. června 2024 připravilo předsednictví pro ministry poznámku a otázky uvedené v příloze.
2. Výbor stálých zástupců se vyzývá, aby vzal poznámku i otázky vypracované předsednictvím na vědomí a postoupil je pro účely politické rozpravy Radě.

Sdělení Komise o klimatickém cíli pro Evropu na rok 2040

- politická rozprava -

Úvod

Dne 6. února 2024 zveřejnila Komise sdělení nazvané „*Zajištění naší budoucnosti – klimatický cíl pro Evropu na rok 2040 a cesta ke klimatické neutralitě do roku 2050 vybudováním udržitelné, spravedlivé a prosperující společnosti*“¹ (dále jen „sdělení o klimatickém cíli na rok 2040“).

Sdělení představuje vizi pro období po roce 2030 v kontextu zintenzivňování změny klimatu a zvyšování jejích reálných nákladů. Sdělení stanoví vizi Evropy jako kontinentu se silným průmyslovým ekosystémem, čistou, nízkouhlíkovou a cenově dostupnou energií a udržitelnými potravinami a materiály, která bude přínosem pro občany EU a zajistí odolnost EU vůči budoucím krizím.

¹ Dokumenty 6291/24 + ADD 1–6.

Na základě důkladného posouzení dopadů se ve sdělení doporučuje cíl snížit do roku 2040 čisté emise skleníkových plynů o 90 % ve srovnání s rokem 1990, aby EU nadále neochvějně směřovala k dosažení cíle klimatické neutrality do roku 2050, který byl vytyčen v evropském právním rámci pro klima. Doporučený cíl je v souladu s vědeckým poradenstvím a se závazky vyplývajícími z Pařížské dohody. Cíl pro rok 2040 bude po jeho schválení základem nového vnitrostátně stanoveného příspěvku EU podle Pařížské dohody, který má být sdělen UNFCCC s dostatečným předstihem před konferencí COP30. Podle sdělení by v zájmu dosažení snížení čistých emisí skleníkových plynů o 90 % měla být úroveň zbývajících emisí skleníkových plynů EU v roce 2040 nižší než ekvivalent 850 Mt CO₂ a pohlcování uhlíku by mělo dosáhnout až 400 Mt CO₂. K dosažení cíle pro rok 2040, jakož i nulových čistých emisí do roku 2050 a poté absolutně negativních emisí, bude zapotřebí, aby pohlcování uhlíku z půdy, tj. pohlcování uhlíku v biomase a půdě, bylo doplněno průmyslovým pohlcováním uhlíku z biogenních a atmosférických zdrojů. To bude zahrnovat zavádění řešení pro zachycování, využívání a ukládání uhlíku s cílem snížit a kompenzovat emise skleníkových plynů v některých těžko dekarbonizovatelných průmyslových odvětvích a letecké či námořní dopravě. Komise proto spolu se sdělením o klimatickém cíli na rok 2040 zveřejnila sdělení nazvané „*Směrem k ambicióznímu průmyslovému hospodaření s uhlíkem pro EU*“², které stanoví strategii pro vytvoření společné a komplexní politiky a investičního rámce pro průmyslové hospodaření s uhlíkem v EU, který poskytne regulační jistotu a pobídky pro investice do zachycování, ukládání, využívání a pohlcování uhlíku, jako je BioCCS a DACCS.

Ve sdělení o klimatickém cíli na rok 2040 je rovněž definována řada základních podmínek pro dosažení doporučeného cíle, zejména úplné provedení rámce dohodnutého v oblasti klimatu a energetiky do roku 2030, zajištění konkurenceschopnosti evropského průmyslu, větší zaměření na spravedlivou transformaci, která nikoho neopomene, rovné podmínky s mezinárodními partnery a strategický dialog o rámci po roce 2030, včetně dialogu s průmyslem a s odvětvím zemědělství.

² Dokument 6306/24.

V Radě byl podrobný přezkum sdělení a doprovodného posouzení dopadů zahájen na zasedání Pracovní skupiny pro životní prostředí dne 12. února 2024. Rada pro životní prostředí zahájila první rozpravu o sdělení Komise dne 25. března 2024. Stanovení cíle v oblasti klimatu do roku 2040 se obecně setkalo s podporou a základní podmínky uvedené ve sdělení byly označeny za relevantní.

Současný stav

Vzhledem k meziodvětvové povaze sdělení o klimatickém cíli na rok 2040 předsednictví aktivně zapojilo další příslušná složení Rady na technické úrovni do jednání o tomto sdělení a s ním spojeném posouzení dopadů, včetně oblastí energetiky, průmyslu, dopravy, zemědělství a finančních věcí. Kromě toho se konala zvláštní zasedání s cílem umožnit Komisi poskytnout odpovědi a vysvětlení v reakci na četné otázky položené delegacemi. V rámci různých složení Rady bylo konstatováno, že je třeba zohlednit změnu klimatu v příslušných odvětvích a vypracovat politiky a opatření v souladu s cílem klimatické neutrality EU, a usnadnit tak další provádění transformace³.

³ Viz například: závěry Rady o budoucnosti digitální politiky EU ze dne 21. května 2024 (dokument 9957/24); závěry Rady ze dne 23. května 2024 o posílení konkurenceschopnosti Evropy prostřednictvím kosmického prostoru (dokument 10142/24); závěry Rady o posílení zhodnocování znalostí jako nástroje pro odolný a konkurenceschopný průmysl a strategickou autonomii v otevřeném evropském hospodářství (dokument 10182/24); závěry Rady k zvláštní zprávě Evropského účetního dvora č. 28/2023: Zadávání veřejných zakázek v EU: Méně konkurence při zadávání zakázek na stavební práce, zboží a služby během 10 let do roku 2021 – schváleno dne 23. května 2024 (dokument 10358/24); závěry Rady ze dne 24. května 2024 nazvané „Konkurenceschopný evropský průmysl, který je hnací silou naší zelené, digitální a odolné budoucnosti“ (dokument 10127/24); Závěry Rady ze dne 24. května 2024 o jednotném trhu ve prospěch všech (dokument 10298/24) a závěry Rady ze dne 30. května 2024 o rozvoji udržitelné infrastruktury elektrizační soustavy. Je třeba rovněž poznamenat, že v prohlášení z La Hulpe o budoucnosti sociální Evropy, které bylo učiněno během konference na vysoké úrovni o evropském pilíři sociálních práv, kterou uspořádalo belgické předsednictví ve dnech 15.–16. dubna 2024, byl zdůrazněn cíl podpořit spravedlivý přechod ke klimatické neutralitě.

Diskuse na technické úrovni o klimatickém cíli na rok 2040 se zabývaly širokou škálou témat. Delegace obecně souhlasí s názorem, že k transformaci by měla přispět všechna odvětví, byť se zohledněním jejich specifických charakteristik a rozdílných podmínek v členských státech, jakož i potřeby zajistit spravedlivou transformaci a její konkrétní provádění. Konkrétní body zdůrazněné během jednání jsou shrnuty v následujících oddílech.

Zachování konkurenceschopnosti evropského průmyslu a úloha jednotného trhu

Delegace jsou pevně přesvědčeny, že je nezbytné chránit konkurenceschopnost evropského průmyslu a zajistit rovné podmínky, na celosvětové úrovni i v rámci EU. Aktivní diplomatická činnost v oblasti klimatu má zásadní význam pro podporu zvýšeného celosvětového úsilí o zmírňování změny klimatu. EU by měla využít výhody „prvního hráče na tahu“ na trzích s novými technologiemi a v co největší míře využívat jednotný trh. Akt o kritických surovinách a akt o průmyslu pro nulové čisté emise mohou pomoci zvýšit příležitosti pro vývoj a rozvoj nových technologií. Zároveň je nezbytné investovat do odborné přípravy, získávání dovedností a rekvalifikace pracovníků, aby se zajistilo, že pracovníci Unie budou schopni reagovat na potřeby transformace a na změny na trhu práce.

Potřeba dalších investic a posílené koordinace v souvislosti s rozvojem infrastruktury

Obecně se uznává, že je zapotřebí více investovat, mimo jiné do čistých technologií a infrastruktury pro energetiku a dopravu, jakož i odstranit překážky pro urychlení zavádění přeshraniční infrastruktury. Pro tyto investice je důležitý spolehlivý a předvídatelný rámec, zároveň je však třeba se vyhnout nadměrné regulaci a byrokracii. Nástroj pro propojení Evropy a Inovační fond jsou klíčovými nástroji a měly by být účinně prováděny. Celý proces zpomaluje zejména povolovací řízení, které by mělo být zjednodušeno a zkráceno. Je důležité budovat správní kapacitu a sdílet pokyny, informace a společné údaje, případně s pomocí tematických platforem. Obecně se vyzývá k účinnému využívání finančních prostředků EU a je uznána důležitá úloha Evropské investiční banky. Uznává se však také, že je zapotřebí více soukromého kapitálu, a to i pro výzkum, vývoj a inovace. Investiční rizika by měla být zmírněna, například prostřednictvím regulační podpory nebo mechanismů sdílení rizik. Mezi další návrhy delegací patří podpora partnerství soukromého a veřejného sektoru a podpora přeshraničních projektů a spolupráce, mimo jiné v oblasti financování. Některé delegace rovněž poukázaly na potřebu cílené státní podpory, aby se zabránilo narušení hospodářské soutěže.

Součinnost a soudržnost mezi oběhovým hospodářstvím a politikami v oblasti klimatu

Je obecně známo, že oběhové hospodářství a účinné využívání zdrojů jsou významnými prostředky ke snížení emisí skleníkových plynů a nákladů pro společnost, jakož i závislosti na dovozu. Několik delegací navrhlo, aby přístupy oběhového hospodářství byly začleněny do politiky v oblasti klimatu. Měly by být prováděny politiky oběhového hospodářství zaměřené na snižování emisí během životního cyklu, jako je ekodesign. Udržitelné spotřební návyky by měly být podporovány poskytováním udržitelných a cenově dostupných alternativ pro spotřebitele, jakož i prostřednictvím informování a zvyšování povědomí.

Klimatický cíl na rok 2040 a příspěvek k pohlcování uhlíku z půdy a pomocí technologií

Ačkoli většina delegací dosud nepřijala postoj týkající se přesné úrovně budoucího klimatického cíle na rok 2040, několik delegací souhlasí s tím, že EU musí stanovit ambiciózní cíl včas. Několik dalších delegací požádalo o větší vyjasnění sociálních a hospodářských dopadů doporučeného cíle. Je široce uznáváno, že v budoucnosti bude zapotřebí pohlcování uhlíku ve větším rozsahu, avšak některé delegace varovaly před tím, aby se při navrhování cíle příliš spoléhalo na pohlcování, ať už prostřednictvím technologií nebo v přírodě, a to z důvodu různých nejistot. Některé delegace rovněž zdůraznily, že je třeba zohlednit otázku přijetí ze strany veřejnosti. Několik delegací zdůrazňuje úlohu obnovitelných zdrojů energie jako základního kamene transformace energetiky, zatímco několik dalších delegací upozorňuje na to, že je třeba dodržovat zásadu technologické neutrality. Několik delegací rovněž poukázalo na to, že je důležité, aby EU rozhodla o domácím cíli, aby mohla v souladu s Pařížskou dohodou sdělit aktualizovaný vnitrostátně stanovený příspěvek v dostatečném předstihu před konferencí COP30.

Potřeba komplexně zaměřeného přístupu k odvětví zemědělství

Vzhledem k významu zajištění potravinového zabezpečení, které je primární funkcí odvětví zemědělství, by bylo zapotřebí zaujmout k tomuto odvětví komplexně zaměřený přístup s cílem stimulovat udržitelnou produkci potravin, včetně rovnováhy mezi produkcí a spotřebou potravin, spolu s novými příležitostmi, mimo jiné s cílem zajistit dodávky pro bioekonomiku a pohlcování uhlíku. Tento integrovaný přístup by měl zahrnovat jak řízení rizik, tak opatření ke zmírnění rizik a zohledňovat potřebu zajištění konkurenceschopnosti odvětví a spravedlivého příjmu pro zemědělce. Politiky by měly zlepšit odolnost odvětví a poskytovat pobídky ke snižování emisí při současném zohlednění socioekonomického dopadu na zemědělce.

Otázky pro ministry:

- *Jak by měl být navržen klimatický cíl EU na rok 2040 a rámec pro období po roce 2030 s ohledem na závazek Unie dosáhnout konkurenceschopné transformace na klimatickou neutralitu a zároveň nabídnout příležitosti k budování vedoucího postavení v průmyslu a k podpoře řádné a spravedlivé transformace?*
 - *Jak lze nejlépe mobilizovat opatření na straně poptávky v souvislosti s rámcem pro období po roce 2030, včetně většího oběhového využívání materiálů a ekonomiky sdílení a sdílené mobility, s cílem doplnit možnosti snížení emisí pomocí technologií, a tím snížit investiční potřeby a náklady pro společnost?*
-